

Stomp løs!

Av Vidar Sæther, musiker, kursholder og pedagog

**Brett opp ermene, finn frem vaskebal-
jer og gamle bildeler. Det er på tide
med litt STOMP!**

Stomp er drivende rytmer og masse bevegelse der musikerne bruker det de måtte ha for hånden for å lage lyd. Det kan være stoler, tønner, bøker, kroppen, koster, kjøkkenredskaper, basketballer og så videre. Det er ingen begrensninger på hva som kan brukes, bare man liker lyden!

SMÅ, ENKLE RYTMER

Stomp kan høres veldig komplisert og vanskelig ut, men ofte er rytmene satt sammen av små, enkle rytmer. Når disse spilles samtidig, kan man få ganske heftige og komplekse rytmemønstre. Vanligvis er musikken rammet inn av en slags teateroppvisning der musikantene tilsynelatende gjør dagligdagse ting som å koste, sette på plass noe, sparke bort noe eller kaste en ball mot veggen. I starten hører man kanskje ikke at det er noe system i det, men etter hvert begynner man å høre at det er ulike rytmemønstre som spilles.

De fleste stomplåtene begynner med et enkelt lite rytmemønster. Når denne rytmen har blitt spilt en stund legges det på et

nytt rytmemønster oppå. Dette gjentas til hele orkesteret spiller. Så kommer det gjerne noen «breaks» inn i mellom. Etter en stund settes det inn en ny grunnrytme, som igjen bygges opp til en heftig rytme. Det kan også være deler der noen spiller en kompfigur mens én eller flere har solo/improviserer oppå.

Jeg vil nå lage en stomplåt fra grunnen av, med den hensikt at dette kan være en inspirasjon og idé til hvordan man kan gjøre det i musikkundervisningen. Dere kan enten bruke den låten jeg skal lage her, eller dere kan bruke samme fremgangsmåte og lage egne stomplåter. Uansett, la oss sette i gang!

BASS OG KONTRAST

Jeg vil begynne med en slags «basstromme»-rytme. Den skal være enkel og lett å forholde seg til for de andre stemmene som skal settes inn. Det er mye man kan gjøre for å få en basstrommeaktig lyd. Pappesker, bord, søppelbøtter og tønner er noen av mulighetene vi har her.

Jeg vil at denne rytmen skal spilles ved at noen kaster en basketball i gulvet. Det skal lages lyd når den treffer gulvet, og når den blir tatt i mot slik (tempo ca. 110) (fig. 1).

Den neste rytmen vil jeg skal være en kontrast til den første stemmen. Og for å få litt driv over det vil jeg at den skal spille der den første stemmen ikke spiller. Kanskje en «lang» lyd hadde vært fint? Jeg vil prøve å få til en skrapelyd, og det kan for eksempel gjøres ved at man skyver noe bortover gulvet. Hva har vi som kan skyves over gulvet...? En stol, kanskje? Vi kan la denne stemmen spilles ved at noen løfter en stol, setter den ned på gulvet og skyver den litt fremover (fig. 2).

KOPP OG SKJE

Da har vi fått en fin liten grunnrytme. Hva trenger vi nå? Kanskje en litt lys lyd og en rytme som går litt raskere? Vi kan finne frem en kopp og en skje. Den som spiller på den kan røre i den som om det var te eller lignende. Vi får lyd når skjeen røres i koppen, så kan skjeen bankes mot kanten for å «riste av dråpene» og til slutt kan den som spiller dette instrumentet «drikke» en slurk og lage en slurpelyd. Her er rytmen (fig. 3).

Etter dette vil jeg ha en litt kraftigere lyd; og kanskje to stykker skal spille sammen. Det er veldig stilig visuelt å ha flere som spiller sammen ved at de slår ting mot hver-

andre. Jeg tror det hadde vært kult med to søppelbøtter. De som spiller på disse slår dem først mot hverandre og så kan de slå på sin egen bøtte med hånden. Rytmen kan være slik (fig. 4).

Her har jeg valgt perioder på en takt, for å få det til å drive godt fremover. Den forrige stemmen hadde en periode på to takter.

KOSTESKAFT

Nå synes jeg det har begynt å bli bra! Når alt dette spilles sammen vil det låte veldig kult. Men jeg føler likevel at vi skulle hatt enda noe mer. Jeg tror jeg er ute etter enda en basslyd, som kan fremheve grunnpulsens enda tydeligere. Et koteskaft som dunkes mot gulvet vil gjøre nytten. For å krydre helheten litt ekstra legger jeg inn en punktering slik at det bryter litt mot den fjerdedelspulsens som alle de andre stemmene har (fig. 5).

Da har vi fått en bra 1. del. Denne må nå øves ordentlig inn slik at det låter knallbra! Hver stemme kan gjerne både dobles og tredobles.

BREAK

Det vi nå trenger er et break. Jeg tenker meg at etter en stund med mange stemmer mot hverandre kan det passe med en unison rytme (det vil si at alle spiller den samme rytmen.). Her er den: (fig. 6).

Nå kan vi sette dette sammen til et arrangement. Vi begynner med basketballrytmen, og legger på en og en rytme til alle spiller. På tegn kommer breaket. Så er det rett i den første rytmen igjen (uten oppbygning).

fig. 1

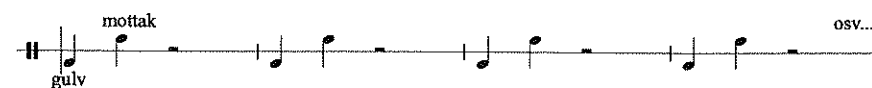

fig. 2

fig. 3

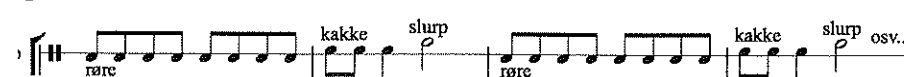

fig. 4

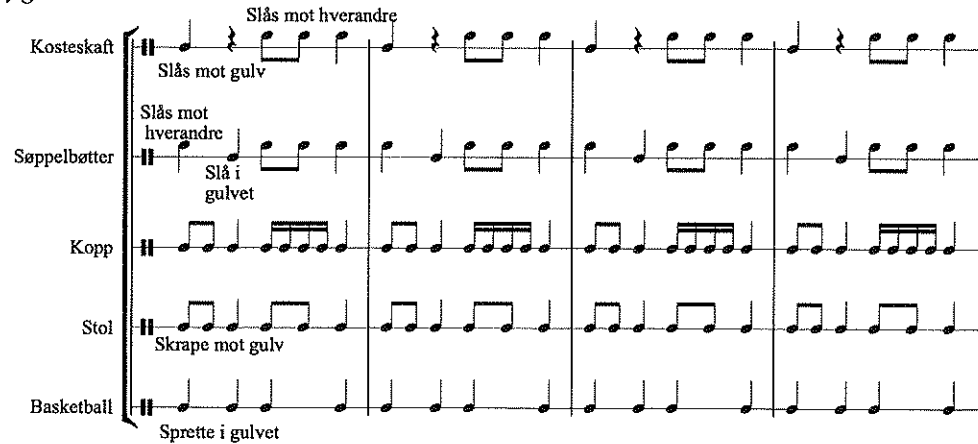
fig. 5

fig. 6<

fig. 7

Kanskje et break til? Etter det andre breaket hadde det vært veldig fint å komme med en ny rytme, en B-del. Kanskje vi skal bygge opp noe på nytt? Her er et forslag på en B-del (fig. 7).

Så, for å gjøre det hele fullendt trenger vi en solodel. På denne delen trenger vi en enkel bakgrunnsrytme som solisten kan spille oppå. Vi kan bruke kosteskastrytmen fra del A, og resten kan spille fjerdedeler (som basketballstemmen i del B). Her kan musikerne gå frem og improvisere noen rytmer på sitt instrument hver sin gang.

Nå har vi det som trengs for å bygge opp en tøff stomplåt! Her er et forslag til en form.

- A-del: Bygges opp med én og én stemme.
- Break: På tegn.
- A-del: Rett på alle stemmene.
- Break: På tegn.
- B-del: Bygges opp med en og en stemme.
- Break: På tegn.
- B-del: Rett på alle stemmene.
- Solodel
- A-del: Rett på alle stemmene.
- Break: På tegn.
- B-del: Rett på alle stemmene.
- Break: På tegn. SLUTT!

Dette kan krydres med et lite break mellom hver solist, et annet break mellom før B-delene og så videre. For å få enda mer helhet på fremførelsen kan man også sette dette inn i en mer teatralisk ramme. De som spiller kan for eksempel tilsynelatende gjøre helt dagligdagse ting, som å gå bortover og trippe basketballen. Noen kan rydde stoler og noen sitter kanskje og drikker te. Etter hvert kan de komme inn på de rytmene de skal ha.

Jeg håper at dette kan være en inspirasjon til å jobbe med rytmer og samspill i undervisningen! Bruk gjerne denne låten, men det aller beste er å lage egne låter! Det trenger ikke være så komplisert for at det skal låte bra.

Lykke til med arbeidet!